

SPECTRUL MORBIDITĂȚII SPITALICEȘTI ÎN RÂNDUL COPIILOR 0-17 ANI, ROMÂNIA

Marius CIUTAN, cercetător științific medic SPM,
Școala Națională de Sănătate Publică Management și
Pefecționare în Domeniul Sanitar București

INTRODUCERE

Similar patologiilor întâlnite la adult, spectrul patologiilor pediatrice cuprinde aceleași patologii comune care se întâlnesc la orice vârstă, dar și un set de patologii specifice copiilor, care nu se întâlnesc peste vârsta de 18 ani.

O serie de particularități ale segmentului populațional <18 ani sunt derivate sau sunt centrate pe condițiile din jurul nașterii, postnatale, sau cele din perioada infantilă și de creștere și dezvoltare particulare diferitelor subgrupe de vârstă, iar acestea sunt manifestate sub forma diferențelor în creșterea statutară și ponderală, în dezvoltarea fizică și neuro-psihică, în nevoile nutriționale specifice fiecărui sub-segment de vârstă, și implicit sub forma diferențelor evidențiate în modelele de morbiditate.

Dacă ținem cont de faptul că un nou-născut își începe viața, cel mai adesea, într-un spital, dar și de faptul că, în marea majoritate a afecțiunilor nou-născutului este necesară o îngrijire atentă, cel mai adesea în spital, dar și de faptul că simptomatologia pediatrică nu este atât de bine exprimată în rândul copiilor, spitalizarea pediatrică este un proces adesea întâlnit pentru rezolvarea patologiilor pediatrice, în special a nou-născutului și copilului mic.

Scopul acestui studiu este de a furniza evidențe științifice privind spectrul și distribuția patologiilor spitalizate în rândul copiilor >18ani, în România.

Scopul analizei a fost de identificare a unor modele de morbiditate spitalicească în rândul copiilor 0-17 ani și de furnizare de evidențe ce pot spijini elaborarea deciziilor în domeniul alocării eficiente de resurse.

METODĂ: A fost planificat un studiu transversal ce a fost realizat pe date privind activitatea spitalicească (raportată la nivel de pacient), pentru anul 2019. Baza DRGNational 2019 a fost interogată pentru extragerea datelor privind nivelul morbidității spitalicești la copii 0-17 ani.

Au fost calculați indicatori ce măsoară nivelul activi-

CONTEXT: La nivelul spitalelor se consumă un mare volum de resurse, iar alocarea eficientă a resurselor trebuie să se facă având la bază evidențe valide, științifice. Deoarece aceste resurse sunt complexe și diferite pentru categorii diferite de populație, analiza nevoilor pe categorii de vârstă poate spijini actul decizional și elaborarea politicilor adecvate.

SCOPUL analizei a fost de identificare a unor modele de morbiditate spitalicească în rândul copiilor 0-17 ani și de furnizare de evidențe ce pot spijini elaborarea deciziilor în domeniul alocării eficiente de resurse.

METODĂ: Studiul transversal realizat pe date privind activitatea spitalicească la nivel de pacient, la nivelul anului 2019. Baza DRGNational 2019 a fost interogată pentru extragerea datelor privind nivelul morbidității spitalicești la copii 0-17 ani. Au fost calculați indicatori ce măsoară nivelul activității spitalicești precum: număr episoade spitalizare, ponderea spitalizărilor din total spitalizări, densitatea spitalizărilor în rândul copiilor. Datele au fost analizate pe categoriile de vârstă 0-1 an, 1-4 ani, 5-9 ani, 10-14 ani și 15-17 ani; nivelul de agregare a fost cel național, iar pentru anumite aspecte, datele au fost agregate și la nivel de județ.

REZULTATE: Analiza spectrului patologiilor evidențiază diferențe majore între grupurile de vârstă din cadrul categoriei copiilor 0-17 ani, atât în ceea ce privește frecvența acestora în topul patologiilor din fiecare categorie majoră de vârstă, cât și în ceea ce privește ponderea acestora din totalul spitalizărilor.

Spectrul patologiilor în rândul copiilor 0-17 ani spitalizați în spitalele din România este dominat de bolile aparatului respirator și digestive, bolile parazitare și afecțiunile ORL, iar pentru fiecare grupă de vârstă există specificități ale modelului de spitalizare.

CONCLUZII: Evidențele din acest studiu arată că, între modelele de morbiditate spitalicească pediatrică există variații mari, iar aceste variații reclamă aprofundarea analizei, pe fiecare segment populațional, în vederea furnizării unor evidențe valide pentru sprijinirea deciziilor de alocare eficientă a resurselor spitalicești în profil teritorial.

Cuvinte cheie: categorii diagnostice majore, pediatrie, România, spital, morbiditate

tății spitalicești precum: număr episoade spitalizare, ponderea spitalizărilor din total spitalizări, densitatea spitalizărilor în rândul copiilor. Datele au fost analizate pe categoriile de vârstă 0-1 an, 1-4 ani, 5-9 ani, 10-14 ani și 15-17 ani; nivelul de agregare a fost cel național, iar pentru anumite aspecte, datele au fost agregate și la nivel de județ.

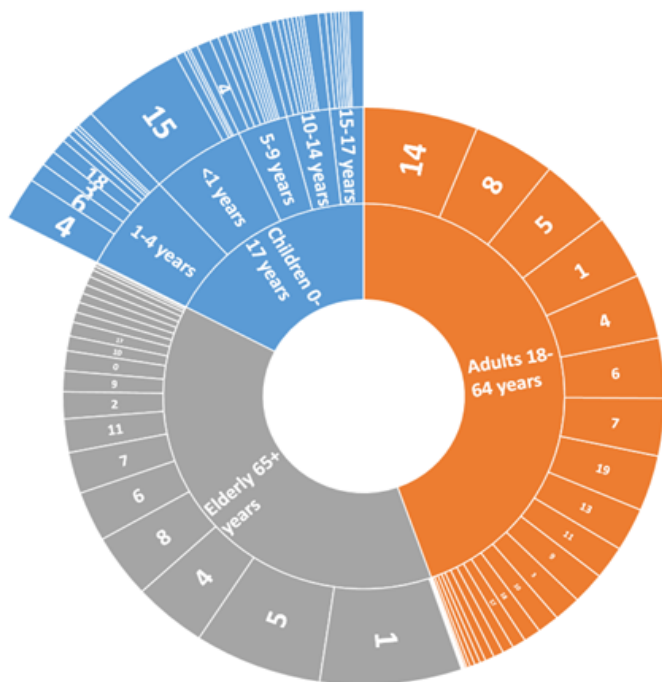
REZULTATE

La nivelul anului 2019, în România s-au înregistrat circa 4 150 631 spitalizări. Din acest total, peste jumătate dintre cazuri au fost înregistrate în rândul copiilor (0-17 ani) – 17,3% și al vârstnicilor (65+ ani) – 38,1%. Astfel, la nivelul unui an (în speță, anul 2019), în spitalele din România au fost înregistrate 719717 episoade spitalizare ale copiilor 0-17 ani, respectiv aproape 1 episod spitalizare la 5 copii 0-17 ani, în medie (18,2 episoade spitalizare la 100 copii 0-17 ani). (Tabel 1, Grafic 1)

Tabel 1. Situația spitalizărilor pe grupe mari de vârstă, România, 2019

	Spitalizări		Rata spitalizărilor	
	Nr.	%	Nr. populație	Nr. spitalizări/populație
Age group	a	b	c	a*100/c
0-17 ani	719717	17,34%	3944199	18,2%
18-64 ani	1848220	44,53%	14587604	12,7%
65+ ani	1582424	38,13%	3672704	43,1%
26	4150361	100,00%	22204507	18,7%

Grafic 1. Ponderea din total spitalizări, pe categorii mari de vârstă

Spectrul patologiilor pentru fiecare grupă mare de vârstă, analizat prin prisma categoriilor mari de diagnostic (CMD) din lista prezentată în box-textul 1, arată diferențe majore între cele trei mari categorii de vârstă, atât în ceea ce privește frecvența acestora în topul patologiilor din fiecare categorie majoră de vârstă, cât și în ceea ce privește ponderea acestora din totalul spitalizărilor.

Astfel, dacă pentru categoria majoră copii 0-17 ani, CMD 15 Nou-nascuți și alți neonatali (la copii sub 1 an) și CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator (la copii peste 1 an) sunt în topul patologiilor, observăm că topul 3 al patologiilor este alcătuit din CMD 14 Sarcina, naștere și lauzie, CMD 08 Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și tesutului conjunctiv și CMD 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator; la vârstnici (categoria majoră de vârstă peste 65 de ani), în top 3 al patologiilor din categoria 18-64 ani cele mai frecvente întâlnim CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos, 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator și CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator.

Din această analiză putem observa, spre exemplu doar pentru categoria majoră de vârstă 0-17 ani, că spectrul acestor patologii se diferențiază și în cadrul grupei majore de vârstă, în funcție de subcategoria de vârstă. În continuare, analiza a fost focalizată pe identificarea celor mai frecvente patologii la copii 0-17 ani.

Box 1. Lista categoriilor majore de diagnostic (CMD) analizate

- 1 CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos
- 2 CMD 02 Boli și tulburări ale ochiului
- 3 CMD 03 Boli și tulburări ale urechii, nasului, gurii și gâtului
- 4 CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator
- 5 CMD 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator
- 6 CMD 06 Boli și tulburări ale sistemului digestiv
- 7 CMD 07 Boli și tulburări ale sistemului hepatobiliar și ale pancreasului
- 8 CMD 08 Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și tesutului conjunctiv
- 9 CMD 09 Boli și tulburări ale pielii, tesutului subcutanat și sanului
- 10 CMD 10 Boli și tulburări endocrine, nutritionale și metabolice
- 11 CMD 11 Boli și tulburări ale rinichiului și tractului urinar
- 12 CMD 12 Boli și tulburări ale sistemului reproductiv masculin
- 13 CMD 13 Boli și tulburări ale sistemului reproductiv feminin
- 14 CMD 14 Sarcina, naștere și lauzie
- 15 CMD 15 Nou-nascuți și alți neonatali
- 16 CMD 16 Boli și tulburări ale sângelui și organelor hematopoietice și tulburări imunologice
- 17 CMD 17 Tulburări neoplazice (hematologice și neoplasme solide)
- 18 CMD 18 Boli infecțioase și parazitare
- 19 CMD 19 Boli și tulburări mentale
- 20 CMD 20 Consum de alcool/droguri și tulburări mentale organice induse de alcool/droguri
- 21 CMD 21 Accidente, otrăviri și efecte toxice ale medicamentelor
- 22 CMD 22 Arsuri
- 23 CMD 23 Factori care influențează starea de sănătate și alte contacte cu serviciile de sănătate
- 24 DRG abatere
- 0 Pre-CMD

Morbiditatea spitalizată în rândul copiilor 0-17 ani spitalizați în spitalele din România, 2019

Numărul de spitalizări

De departe, cele mai multe spitalizări în rândul copiilor au fost înregistrate pentru categoriile cu vârsta 0-1 ani (210771 spitalizări) și 1-4 ani (225994 spitalizări), care împreună cumulează peste 60% dintre spitalizările din spitalele din România în rândul copiilor 0-17 ani (tabel 2 și grafic 2). Densitatea spitalizărilor în rândul copiilor 0-1 ani a fost cea mai mare, de puțin peste 1 spitalizare cel puțin la fiecare copil 0-1 an, în timp ce pentru celelalte grupe de

Tabel 2. Situația spitalizărilor pe grupe de vârstă, România, 2019

Categoria de vârstă	Nr. Spitalizări	% spitalizări	Populație	Spitalizări*100/populație
0-1 an	210771	29,3%	204849	102,89
1-4 ani	225994	31,4%	837435	26,99
5-9 ani	111633	15,5%	1085156	10,29
10-14 ani	95857	13,3%	1148426	8,35
15-17 ani	75462	10,5%	668333	11,29
Total spitalizări copii 0-17 ani	719717	100,0%	3944199	18,25

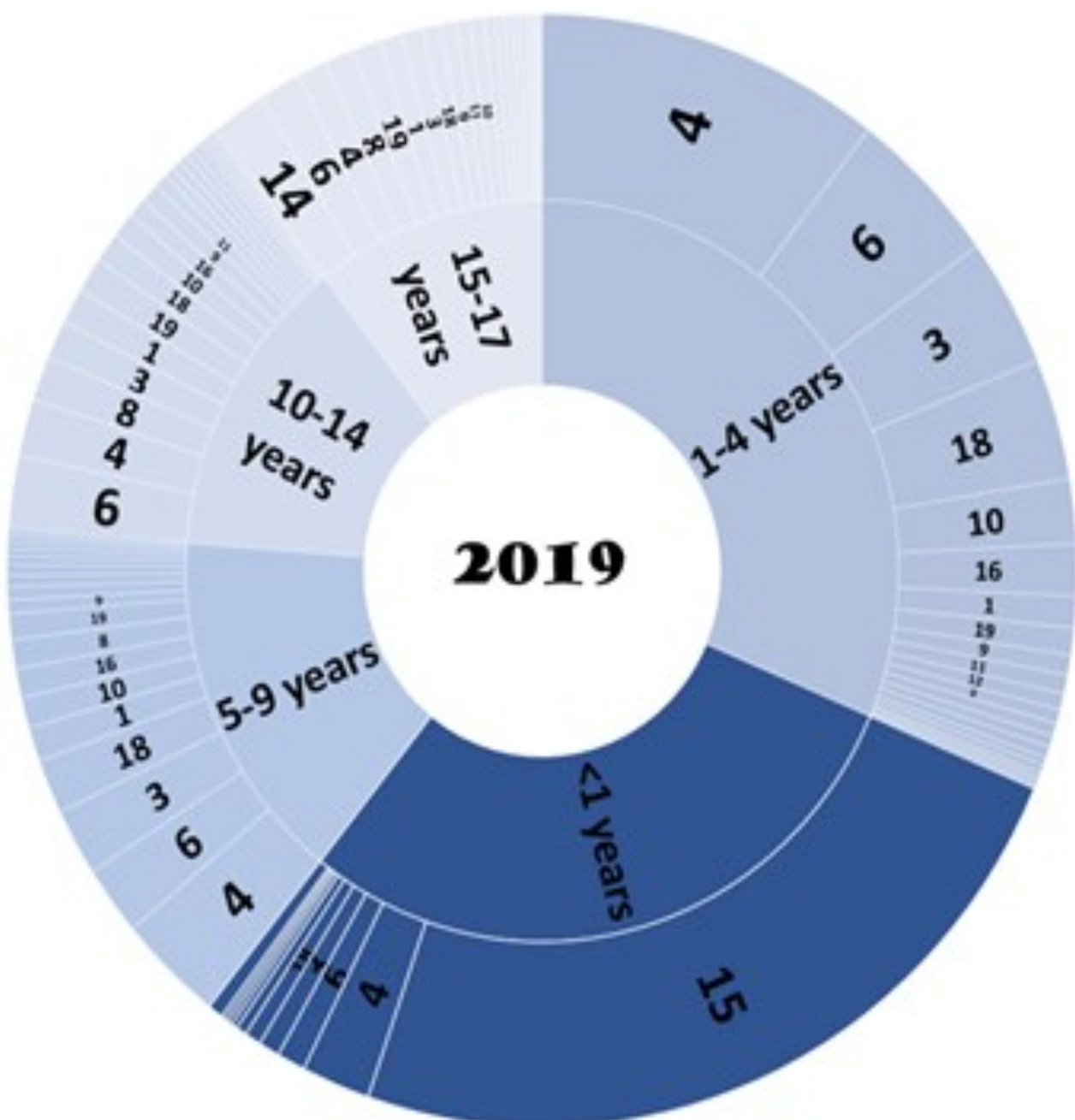
vârsta s-au înregistrat valori mai mici ale acestui indicator: 27 spitalizări la 100 copii 1-4 ani, 11 spitalizări la 100 copii 5-9 ani, 9 spitalizări la 100 copii 10-14 ani și 12 spitalizări la 100 copii 15-17 ani. Se poate concluziona că, în rândul copiilor, nevoia cea mai mare de servicii spitalicești (atât prin prisma numărului absolut de spitalizări, cât și al densității spitalizărilor în populație) este în rândul copiilor 0-1 ani, urmat de grupul copiilor 1-4 ani. Politicile de alocare a resurselor ar trebui să fie sprijinite de evidențe privind valoarea acestor indicatori, iar analizele în dinamică a acestor indicatori, completată cu analize aprofundate în profil teritorial, poate orienta asupra nevoii reale de asistență spitalicească pediatrică la nivel teritorial.

Spectrul patologiilor în rândul copiilor 0-17 ani spitalizați în spitalele din România, 2019

Așa cum se poate observa în graficul 2, patologiile spitalizate (categoriile majore de diagnostic CMD) sunt întâlnite cu frecvențe diferite în cadrul diferitelor grupe de vârstă din rândul copiilor.

Pentru toate grupele de vârstă, două patologii sunt întâlnite cu frecvență mare și se regăsesc în top 3 al patologiilor din cadrul fiecărei grupe de vârstă, respective CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator și CMD 06 Boli și tulburări ale sistemului digestive.

Grafic 2. Spectrul patologiilor la copii 0-17 ani spitalizați în spitalele din România, 2019

Există și câteva diferențe notabile pentru fiecare grupă de vârstă, iar acestea sunt datorate specificităților grupei de vârstă respective. Astfel, CMD 15 Nou-nascuți și alți neonatali apare pe primul loc în topul patologiilor pentru grupa 0-1 an, iar în grupa 15-17 ani apare în top CMD 14 Sarcina, naștere și lauzie.

CMD 18 Boli infecțioase și parazitare se regăsește în top pe poziții fruntașe la copii sub 10 ani, pentru ca ele să coboare poziții bune la copii peste 10 ani, în timp ce CMD 03 Boli și tulburări ale urechii, nasului, gurii și gâtului apare pe poziții fruntașe la copii sub 15 ani pentru ca mai apoi, la copii 15-17 ani să coboare poziții bune în top.

La o primă analiză, se poate afirma că spectrul patologiilor în rândul copiilor 0-17 ani spitalizați în spitalele din România este dominat de bolile aparatului respirator și digestive, urmate de bolile parazitare și afecțiunile ORL, iar specificitățile patologice se regăsesc pentru fiecare grupă de vârstă specific.

Spectrul patologiilor în rândul copiilor 0-1 an

Peste 81,5% dintre spitalizările copiilor 0-1 an, respectiv 171813 spitalizări, au fost cu patologii încadrate în CMD 15 Nou-nascuți și alți neonatali, iar circa 90% dintre spitalizările copiilor 0-1 an au fost încadrate în categoria

Nou-nascuți și alți neonatali și Boli și tulburări ale sistemului respirator.

Restul de 10% dintre spitalizări au avut patologii diverse încadrate în categoria Bolilor digestive, Bolilor parazitare și infecțioase, Boli ORL și alte afecțiuni (grafic 3).

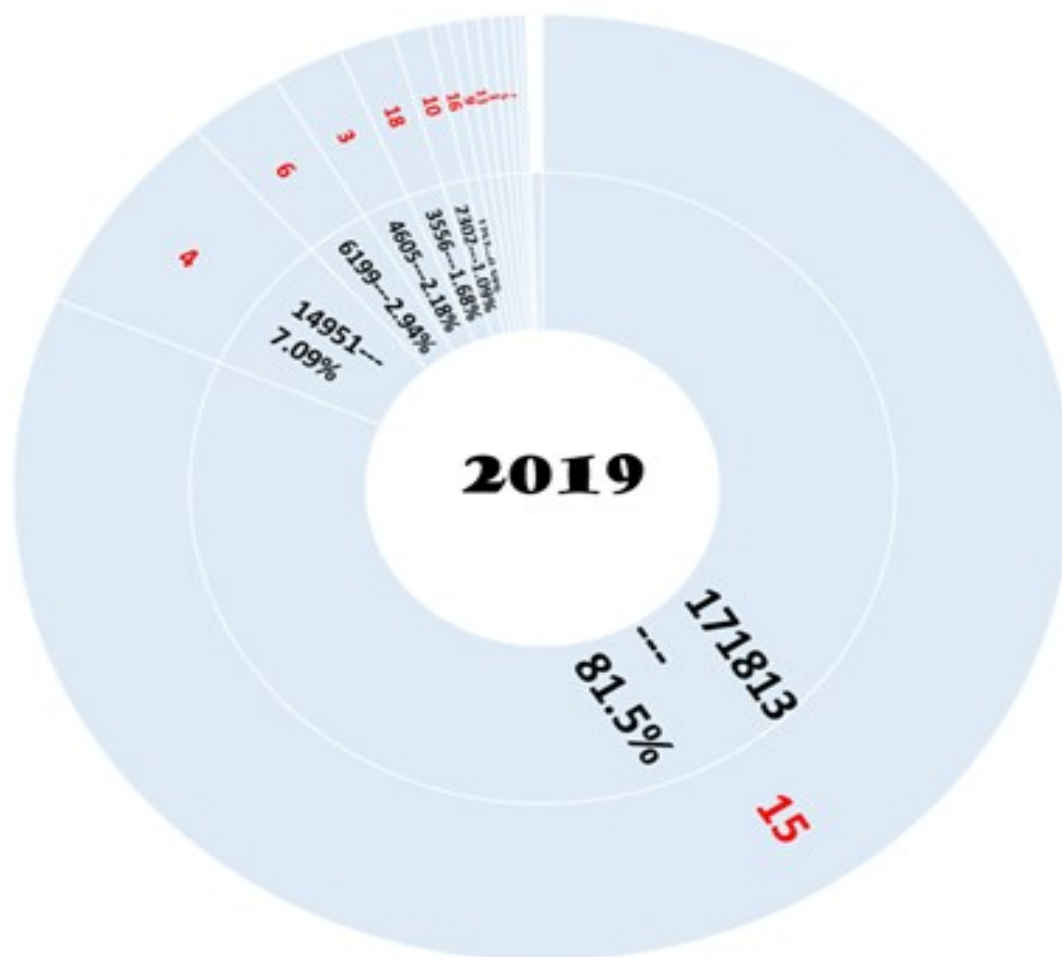
Spectrul patologiilor în rândul copiilor 1-4 ani

O treime (33,2%) dintre spitalizările copiilor 1-4 ani, respectiv 75051 spitalizări, au fost cu patologii încadrate în CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator, iar peste trei sferturi (77%) dintre spitalizările copiilor 1-4 ani au fost încadrate în categoriile de diagnostic:

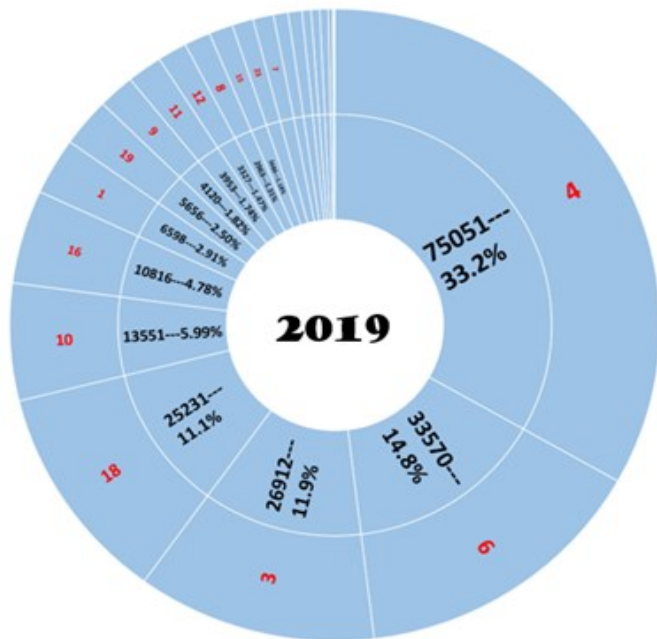
- Boli și tulburări ale sistemului respirator
- Boli și tulburări ale sistemului digestive
- Boli și tulburări ale urechii, nasului, gurii și gâtului
- Boli infecțioase și parazitare
- Boli și tulburări endocrine, nutritionale și metabolice

Restul de 23% dintre spitalizări au avut patologii diverse încadrate în categoria Boli și tulburări ale sangelui și organelor hematopoietice și tulburări imunologice (circa 5%), Boli și tulburări ale sistemului nervos (circa 3%), Boli și tulburări mentale (circa 2,5%) și alte afecțiuni cu sub 2% pondere a spitalizărilor. (grafic 4).

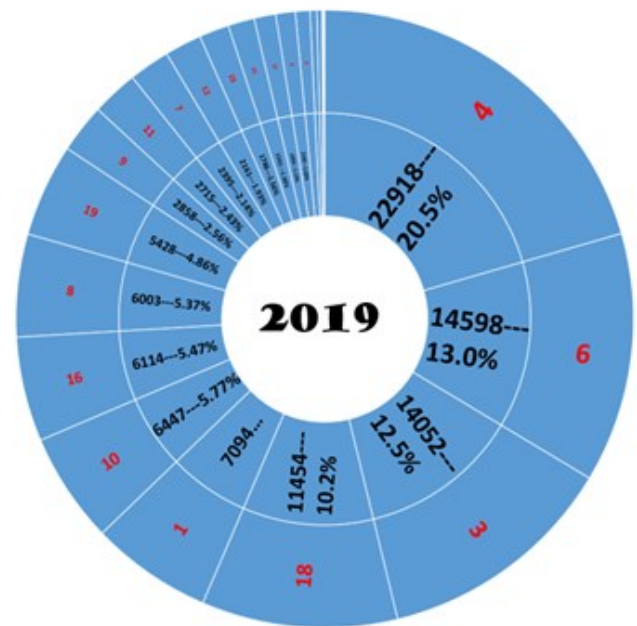
Grafic 3. Spectrul patologiilor la copii 0-1 an, spitalizați în spitalele din România, 2019

Grafic 4. Spectrul patologiilor la copii 1-4 ani spitalizați în spitalele din România, 2019

Grafic 5. Spectrul patologiilor la copii 5-9 ani spitalizați în spitalele din România, 2019

Spectrul patologiilor în rândul copiilor 5-9 ani

În grupul copiilor 5-9 ani, distribuția patologiilor spitalizate este ceva mai uniformă, primele trei CMD-uri înregistrând mai puțin de jumătate (46%) din patologiile spitalizate în această categorie de vârstă:

- Boli și tulburări ale sistemului respirator 20,5%;
- Boli și tulburări ale sistemului digestive 13%;
- Boli și tulburări ale urechii, nasului, gurii și gâtului 12,5%.

Spectrul este completat de Boli infecțioase și parazitare, Boli și tulburări endocrine, nutritionale și metabolice, Boli și tulburări ale sângelui și organelor hematopoietice și tulburări imunologice (circa 5%), Boli și tulburări ale sistemului nervos, Boli și tulburări endocrine, nutritionale și metabolice și alte afecțiuni (grafic 5).

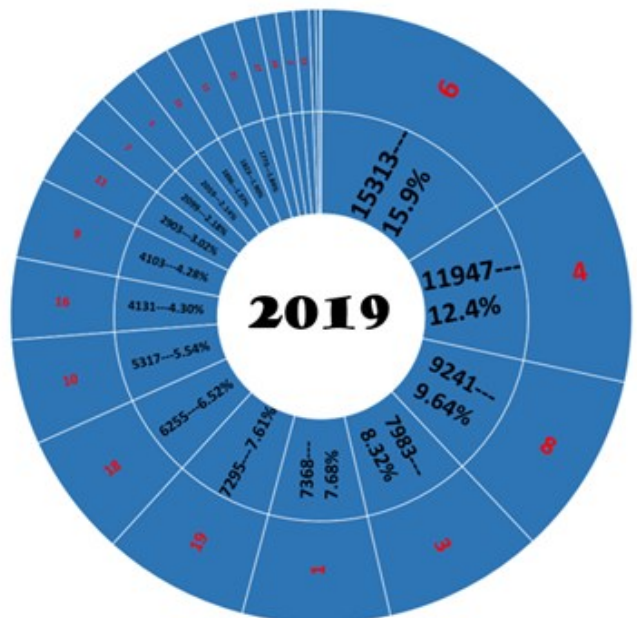
Spectrul patologiilor în rândul copiilor 10-14 ani

Pe măsură ce vârsta crește, se poate observa cum spectrul patologiilor se uniformizează, astfel că primele patru patologii înregistrează sub jumătate (46,2%) dintre spitalizările din grupa de vârstă 10-14 ani, iar locurile în top se inversează:

- Boli și tulburări ale sistemului digestive 15,9%;
- Boli și tulburări ale sistemului respirator 12,4%;
- Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și tesutului conjunctiv 9,64%;
- Boli și tulburări ale urechii, nasului, gurii și gâtului 8,3%.

Spectrul este completat de CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos și CMD 19 Boli și tulburări mentale cu câte circa 8% dintre spitalizările acestei grupe de vârstă (grafic 6).

Grafic 6. Spectrul patologiilor la copii 10-14 ani spitalizați în spitalele din România, 2019

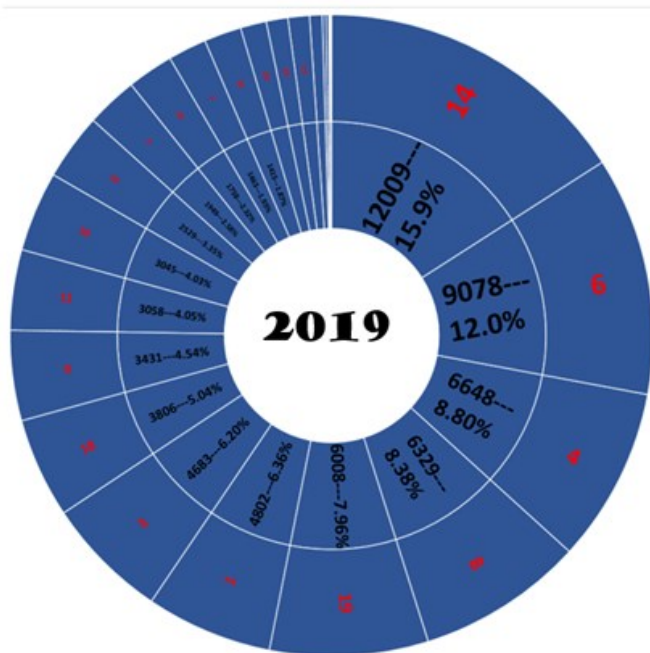

Spectrul patologiilor în rândul copiilor 15-17 ani

Aceeași tendință de uniformizare a spectrului este observată și pentru această categorie de vârstă, precum și menținerea pe poziții fruntașe în top a Bolilor și tulburărilor sistemului nervos și Bolilor și tulburărilor mentale.

Specific, apar în top, pe poziția întâi, patologiile încadrate în CMD 14 Sarcina, naștere și lauzie (12009 spitalizări, reprezentând 15,9% din spitalizările din cadrul grupei de vârstă 15-17 ani) - grafic 7.

Grafic 7. Spectrul patologiilor la copii 15-17 ani spitalizați în spitalele din România, 2019

La nivel de județ, aceste patologii legate de sarcină sunt neuniform distribuite, astfel că există o predominanță a spitalizărilor cu acest CMD în mediul rural comparativ cu mediul urban (2:1), ponderea în mediul rural fiind de 87,9% (în județul Argeș) până la 42% (în județul Tulcea) – tabel 3.

CONCLUZII

În România, circa 18% dintre spitalizări sunt înregistrate în rândul copiilor 0-17 ani, numărul spitalizărilor fiind de 719717 episoade spitalizare, respectiv aproape 1 episod spitalizare la 5 copii 0-17 ani, în medie. Cele mai multe spitalizări în rândul copiilor au fost înregistrate pentru categoriile cu vârsta 0-1 ani (210771 spitalizări) și 1-4 ani (225994 spitalizări), care împreună cumulează peste 60% dintre spitalizările din spitalele din România în rândul copiilor 0-17 ani. Densitatea spitalizărilor în rândul copiilor 0-1 an este de peste 1 spitalizare la fiecare copil 0-1 an, în timp ce pentru celelalte grupe de vârstă s-au înregistrat valori mai mici ale acestui indicator: 27 spitalizări la 100 copii 1-4 ani, 11 spitalizări la 100 copii 5-9 ani, 9 spitalizări la 100 copii 10-14 ani și 12 spitalizări la 100 copii 15-17 ani.

Analiza spectrului patologiilor evidențiază diferențe majore între grupurile de vârstă din cadrul categoriei copiilor 0-17 ani, atât în ceea ce privește frecvența acestora în topul patologiilor din fiecare categorie majoră de vârstă, cât și în ceea ce privește ponderea acestora din totalul spitalizărilor.

Spectrul patologiilor în rândul copiilor 0-17 ani spitalizați în spitalele din România este dominat de bolile aparatului respirator și digestive, bolile parazitare și afecțiunile ORL, iar pentru fiecare grupă de vârstă există specificități ale modelului de spitalizare.

Politicile actuale prevăd inclusiv măsuri de creștere a capacității și activității spitalicești pediatrie (secții noi,

Tabel 3. Numărul de spitalizări și ponderea acestora, în funcție de mediul de rezidență a pacientului, copii 15-17 ani cu patologii încadrate în CMD 14 Sarcina, nastere și lauzie, spitale România, 2019

	Rural	Urban	Total	Rural %	Urban %	Total %
BUCUREȘTI	507	328	835	60,7%	39,3%	100,0%
BRASOV	456	206	662	68,9%	31,1%	100,0%
MURES	455	184	639	71,2%	28,8%	100,0%
DOLJ	368	216	584	63,0%	37,0%	100,0%
CONSTANȚA	274	216	490	55,9%	44,1%	100,0%
BIHOR	396	73	469	84,4%	15,6%	100,0%
TELEORMAN	281	147	428	65,7%	34,3%	100,0%
BACAU	322	95	417	77,2%	22,8%	100,0%
PRAHOVA	214	137	351	61,0%	39,0%	100,0%
ARGES	306	42	348	87,9%	12,1%	100,0%
SIBIU	231	113	344	67,2%	32,8%	100,0%
IASI	235	101	336	69,9%	30,1%	100,0%
BUZAU	232	90	322	72,0%	28,0%	100,0%
CLUJ	178	117	295	60,3%	39,7%	100,0%
TIMIȘ	181	113	294	61,6%	38,4%	100,0%
SATU MARE	205	75	280	73,2%	26,8%	100,0%
GALAȚI	187	92	279	67,0%	33,0%	100,0%
COVASNA	191	78	269	71,0%	29,0%	100,0%
DĂMBOVIȚA	223	43	266	83,8%	16,2%	100,0%
OLT	168	95	263	63,9%	36,1%	100,0%
SUCEAVA	213	49	262	81,3%	18,7%	100,0%
CALARĂȘI	160	79	239	66,9%	33,1%	100,0%
VRANCEA	173	54	227	76,2%	23,8%	100,0%
VILCEA	147	79	226	65,0%	35,0%	100,0%
VASLUI	156	67	223	70,0%	30,0%	100,0%
MARAMUREȘ	111	100	211	52,6%	47,4%	100,0%
IALOMITA	117	90	207	56,5%	43,5%	100,0%
HARGHITA	123	66	189	65,1%	34,9%	100,0%
ALBA	102	84	186	54,8%	45,2%	100,0%
NEAMT	115	65	180	63,9%	36,1%	100,0%
ARAD	111	64	175	63,4%	36,6%	100,0%
MEHEDINTI	110	62	172	64,0%	36,0%	100,0%
CARAȘ-SEVERIN	82	80	162	50,6%	49,4%	100,0%
BOTOSANI	126	30	156	80,8%	19,2%	100,0%
SALAJ	117	34	151	77,5%	22,5%	100,0%
BISTRITA	111	34	145	76,6%	23,4%	100,0%
GIURGIU	84	50	134	62,7%	37,3%	100,0%
BRAILA	94	37	131	71,8%	28,2%	100,0%
HUNEDOARA	26	103	129	20,2%	79,8%	100,0%
ILFOV	104	21	125	83,2%	16,8%	100,0%
GORJ	61	47	108	56,5%	43,5%	100,0%
TULCEA	42	58	100	42,0%	58,0%	100,0%
Total	8095	3914	12009	67,4%	32,6%	100,0%

formare profesională în domeniul pediatriei etc) [1], dar elaborarea și, inclusiv implementarea măsurilor trebuie să aibă la bază evidențe ale unor studii de evaluare de nevoi. Evidențe din acest studiu arată că, între modelele de morbiditate spitalicească pediatrică există variații mari, iar aceste variații reclamă aprofundarea analizei, pe fiecare segment populațional, în vederea furnizării unor evidențe valide pentru sprijinirea deciziilor de alocare eficientă a resurselor spitalicești în profil teritorial.

Bibliografie:

1. Ministerul Sănătății, Strategia Națională de Sănătate 2014-2020 - "Sănătate pentru Prosperitate", <http://old.ms.ro/upload/Anexa%201%20-%20Strategia%20Nationala%20de%20Sanatate%202014-2020.pdf>